

Mirzayev Ashurali Baxtiyor o'g'li
Farg'ona davlat universiteti, o'qituvchi
Email: a.b.mirzayev@pf.fdu.uz

UO'K: 37.091.3

**CHET TIL O'QITISH DARSLARIDA REAL NUTQIY
VAZIYATLARGA ASOSLANISH YONDASHUVIDAN FOYDALANISHDA
“EASY ENGLISH” MOBIL ILOVASIDAN FOYDALANISH
TEXNOLOGIYASI**

***Annotatsiya:** chet tillarni o'qitishning oson va mahsuldor metodlarini ishlab chiqish va amaliyotga tadbiiq qilish chet til o'qitish metodikasining asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Quyidaga maqolada biz ushbu jarayonni yanada samarali olib borish maqsadida, o'zimiz tomonimizdan ishlab chiqilgan “Easy English” mobil ilovasidan foydalangan holda, talabalarga chet til o'qitishning real nutqiy vaziyatlarga asoslanish yondashuvini amaliyotga muvaffaqiyatli tadbiiq qilish usullarini ishlab chiqdik va bayon qildik. Taklif etilayotgan mobil ilova talabalarga chet til o'rganish jarayonida hayotiy topshiriqdan foydalanishni va nutq faoliyati turalarini amaliy rivojlantirish imkoniyatini beradi.*

***Kalit so'zlar:** real hayotiy vaziyatlar, mobil ilova, zamonaviy ta'lim, topshiriq, ingliz tili*

Мирзаев Ашурали Бахтиёр оглы

Ферганский государственный университет, преподаватель

**ТЕХНОЛОГИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МОБИЛЬНОГО
ПРИЛОЖЕНИЯ «EASY ENGLISH» ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ
ПОДХОДА, ОРИЕНТИРОВАННОГО НА РЕАЛЬНЫЕ РЕЧЕВЫЕ
СИТУАЦИИ, НА УРОКАХ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА**

***Аннотация:** Разработка и внедрение простых и эффективных методов обучения иностранным языкам является одной из основных задач методики преподавания иностранных языков. В данной статье мы разработали и описали методы успешной реализации ситуативно-ориентированного подхода к обучению студентов иностранному языку с*

использованием разработанного нами мобильного приложения «Easy English», чтобы сделать этот процесс более эффективным. . Предлагаемое мобильное приложение предоставляет студентам возможность использовать реальные задания и на практике развивать речевые навыки в процессе изучения иностранного языка.

Ключевые слова: реальные ситуации, мобильное приложение, современное образование, задание, английский язык.

Mirzayev Ashurali Bakhtiyor oglu

Fergana State University, teacher

TECHNOLOGY OF USING THE “EASY ENGLISH” MOBILE APPLICATION IN USING THE APPROACH BASED ON REAL SPEECH SITUATIONS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING LESSONS

Annotation: *Developing and implementing easy and effective methods of teaching foreign languages is one of the main tasks of foreign language teaching methodology. In the following article, we have developed and described methods for successfully implementing the approach based on real speech situations in teaching a foreign language to students, using the “Easy English” mobile application developed by us, in order to make this process more effective. The proposed mobile application provides students with the opportunity to use real-life tasks and practically develop types of speech activity in the process of learning a foreign language.*

Keywords: *real-life situations, mobile application, modern education, tasks, English.*

Kirish

Chet tillarni o‘qitish jarayonida innovatsion texnologiyalar va zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish global ta’lim jarayonining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida e’tirof etilmoqda. Ayniqsa, real nutqiy vaziyatlar asosida chet til o‘rgatishga bo‘lgan talabning oshishi, bu yo‘nalishda samarali metodlarni ishlab chiqish va tatbiq etish zaruratini yanada kuchaytirdi. Hozirgi zamon talabasi faqat nazariy bilimlar bilan cheklanmasdan, chet tilida erkin

muloqot qila olish qobiliyatiga ega bo'lishni ham xohlaydi. Shu boisdan, mobil ilovalar kabi raqamli vositalardan foydalanish chet tillarni o'qitish samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolada biz chet tillarni o'rgatishda hayotiy vazifalar va real nutqiy vaziyatlardan foydalanishni ilgari suruvchi "Easy English" mobil ilovasining pedagogik imkoniyatlarini ko'rib chiqamiz. Ushbu ilova talabalarning til o'rganish jarayoniga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish maqsadida yaratilgan bo'lib, zamonaviy chet til o'qitish metodikasiga innovatsion yechim sifatida taqdim etiladi.

Adabiyotlar tahlili

So'nggi yillarda chet tillarni o'qitishda innovatsion metodlarning ishlab chiqilishi va tatbiqi katta e'tiborni qozondi. Ushbu metodlar orasida real hayotiy muloqot vaziyatlari va topshiriqqa asoslangan yondashuvlar talabalarning o'qishga qiziqishini oshirish va ularning til kompetensiyasini rivojlantirishda samaradorligi bilan ajralib turadi. Jalolovning *Chet til o'qitish metodikasi* asari chet tillarni o'qitishda nazariy asoslarni keng qamrab olib, gapirish, tinglash, o'qish va yozish kabi ko'nikmalarni o'quv jarayoniga kompleks integratsiya qilishni taklif qiladi. Ushbu yondashuv o'quvchilarning real muloqotga tayyorligini ta'minlash uchun dinamik va interaktiv metodlardan foydalanishni tavsiya etadi [1].

Shuningdek, Richards va Rodgers tomonidan ilgari surilgan Task-Based Language Teaching (TBLT) yondashuvi til o'rganishni real hayotiy topshiriqlar bilan bog'lashni taklif qiladi. Ushbu metod talabalarning faolligini oshirish va amaliy nutqiy ko'nikmalarni shakllantirish uchun juda samarali deb hisoblanadi [2]. Karimova tomonidan boshlang'ich sinflarda talaffuzni rivojlantirish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar esa o'quvchilarning fonetik qobiliyatlarini takomillashtirish uchun maxsus moslashtirilgan metodik yondashuvlardan foydalanish zarurligini ta'kidlaydi [3].

Ta'limda texnologiyalarning rivojlanishi ushbu nazariy yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishda muhim o'rin egallaydi. Masalan, "Easy English" kabi mobil ilovalar topshiriqqa asoslangan va real hayotiy vaziyatlarga yo'naltirilgan til

o'rgatish tajribasini taqdim etadi. Bunday vositalar o'quvchilarga o'z bilimlarini haqiqiy vaziyatlarda qo'llash imkonini berib, nazariy bilimlar bilan amaliy ko'nikmalar o'rtasidagi bo'shliqni bartaraf etadi [4].

Bundan tashqari, Communicative Language Teaching (CLT) va Content and Language Integrated Learning (CLIL) kabi yondashuvlar tilda muloqotni mazmunli kontekstda rivojlantirishni ta'minlaydi. Ushbu metodlar orqali talabalar tilni chuqurroq o'rganib, uni kontekstual jihatdan boy muhitda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Mazkur adabiyotlar tahlili real muloqot vaziyatlari, topshiriqqa asoslangan yondashuvlar va texnologik vositalardan foydalanishning chet til o'qitish jarayonida samaradorligini ko'rsatadi [5]. Nazariy asoslar va zamonaviy texnologiyalar uyg'unlashuvi talabalarning o'quv motivatsiyasini oshirish va ularning kommunikativ kompetensiyalarini muvaffaqiyatli rivojlantirish imkonini yaratadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Ushbu maqolada chet til o'qitishning zamonaviy metodlari, xususan real nutqiy vaziyatlarga asoslanish yondashuviga asoslangan holda taklif etilayotgan Easy English mobil ilovasidan darslarda foydalanish texnologiyasi tadqiq etiladi. Ushbu ilovadan foydalanishning afzallik va kamchilik tomonlari bayon etiladi.

Tahlillar va natijalar

Texnika-texnologiya rivojlangan bir davrda, chet til o'qitish tizimini ham zamonaviy texnologiyalardan foydalanmay turib samarali tashkil etish mushkul. Shu ma'noda talabarning nutq ko'nikmalarini rivojlantirishda biz quyidagi android dasturiy ta'minotida ishlaydigan telefonlar uchun ishlab chiqilgan dasturdan foydalangan holda talabalarga tevarak atrofga oid ya'ni real vaziyatlarga oid mashqlar tizimini taklif etamiz. Biz Easy English ilovasidan foydalanib, talabalarning nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirishda real hayotga asoslangan yondashuvni qo'lladik. Ilova orqali talabalar turli mavzular bo'yicha amaliy topshiriqlarni bajarar ekan, ular chet tildagi real nutqiy vaziyatlarda muloqot qilishga tayyorlanadilar. Matnlar, rasmlar va amaliy topshiriqlar yordamida ular

nafaqat tilni nazariy jihatdan o'rganadilar, balki uni amalda qo'llashga o'rganadilar.

O'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda real vaziyatlarni aks ettiruvchi matnlar muhim ahamiyatga ega. Ilovada turli mavzularni qamrab oluvchi qiziqarli va ma'lumotlarga boy matnlar taqdim etiladi, masalan, safar qilish, xarid qilish yoki ijtimoiy voqealar haqida hikoyalar. Talabalar bu matnlarni o'qib, real hayotda uchrashi mumkin bo'lgan muloqot holatlarini yaxshiroq tushunadilar. Bundan tashqari, matnlar bilan bog'liq topshiriqlar, masalan, savollarga javob berish, asosiy fikrlarni ajratib ko'rsatish va muhim iboralarni qayta ishlash orqali talabalarning o'qib tushunish va matndan foydalana olish qobiliyatlari rivojlanadi.

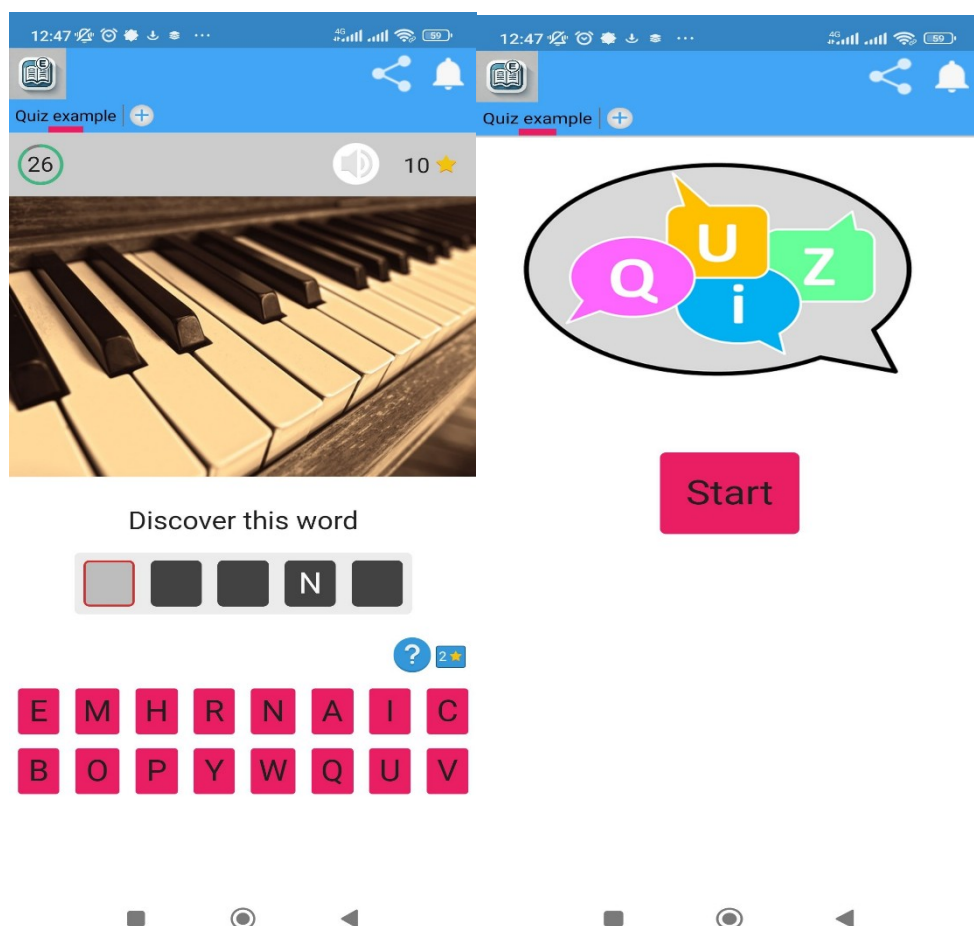
Bunday yondashuv real hayotiy nutqiy vaziyatlarni simulyatsiya qilish orqali talabalarni chet tildagi muloqotga tayyorlaydi va o'rganganlarini amalda qo'llash ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Easy English ilovasi talabalar uchun qiziqarli va interaktiv muhit yaratib, ularni haqiqiy til tajribasiga yaqinlashtiradi.

Easy English ilovasini ishlab chiqishda biz Stiven Krashenning Input Theory (Kiritish Nazariyasi) konsepsiyasidan asos sifatida foydalandik. K.Litchmanni takidlashicha, ushbu nazariya talabalarning tilni samarali o'rganishlari uchun tushunarli kiritish (comprehensible input) muhimligini ta'kidlaydi [5]. Krashenning fikricha, tilni o'rganish jarayonida talabalar qabul qilayotgan ma'lumot ularga tushunarli bo'lishi, lekin shu bilan birga, ularning hozirgi darajasidan biroz yuqori bo'lishi kerak. Bu tushuncha "i+1" modeli orqali ifodalanadi, bu yerda "i" talabaning mavjud bilim darajasi, "+1" esa yangi bilimni anglatadi.

Easy English ilovasining materiallari va topshiriqlari aynan shu prinsipga moslashgan. Matnlar, audio materiallar, rasmlar va amaliy topshiriqlar talabalar uchun qiziqarli va tushunarli, shu bilan birga ularga yangi bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi. Masalan, yangi so'zlar va iboralar real hayotiy vaziyatlar orqali taqdim etilib, ulardan foydalanish uchun matnlar va mashqlar bilan bog'langan. Bu nafaqat lug'at boyligini oshiradi, balki talabalarning tilni amaliy qo'llash ko'nikmalarini ham mustahkamlaydi. S. Krashenning nazariyasiga

asoslanishning foydaliligi shundaki, u tilni o'rganish jarayonini tabiiy va stresssiz holatda tashkil etishga yordam beradi. Ilovadagi topshiriqlar talabalar uchun haddan tashqari murakkab bo'lmaganligi sababli, ular tilni qulay muhitda va bosqichma-bosqich o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, yangi bilimlarni ularga tushunarli kontekstda yetkazish orqali talabalar motivatsiyasi va qiziqishi oshadi.

Shuningdek, ilovada real nutqiy vaziyatlar asosida o'quv materiallarini yaratish orqali talabalar o'zlarini haqiqiy til muhitida his qilishadi. Bu ularning amaliy nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi va tilni faqat darsliklarda o'rganishdan ko'ra samaraliroq natijaga olib keladi.

1-rasm. Easy English ilovasi ko'rinishi

Maqsadli kompetensiyalarni rivojlantirish: "Easy English" real nutqiy vaziyatlar orqali so'z boyligini kengaytirish, talaffuz ustida ishlash, mazmunli suhbatlar olib borish, vaziyatga mos ifodalar va til qurilmalarini qo'llashga

undaydi. Shunday qilib, talabalarning receptive (tinglab tushunish va o'qish) hamda productive (gapirish va yozish) kompetensiyalari izchil ravishda rivojlanadi. Erishilgan natijalar o'qituvchi kuzatuv va bahosi asosida tahlil etilib, keyingi bosqichlarda yanada takomillashtirilishi mumkin.

Etaplar bo'yicha qo'llash:

- Boshlang'ich bosqich: Ilova orqali odatiy muloqot situatsiyalari, asosiy ifodalar va sodda dialoglar bilan tanishish.
- O'rta bosqich: Murakkabroq vaziyatlar, interaktiv topshiriqlar, rasm, video va audio materiallar orqali real nutqiy vaziyatni simulyatsiya qilish.
- Yuqori bosqich: Talabalar mustaqil ko'nikma hosil qilganidan so'ng, ilova ularga yanada murakkab, professionallik talab qiladigan kommunikativ topshiriqlarni taklif etadi. Masalan, ish intervyulari, akademik taqdimotlar, xorijga sayohat paytidagi real muloqot vaziyatlari va boshqalar.

“Easy English” mobil ilovasi real nutqiy vaziyatlardan foydalangan holda talabalarning chet tilda nutqiy kompetensiyalarini rivojlantirishda qulay, zamonaviy va interaktiv vosita sifatida xizmat qiladi. Ilova dars jarayonida, darsdan tashqari paytlarda, mustaqil o'qish va takomillashtirish faoliyati uchun ham qo'llaniladi. O'qituvchilar undan metodik yordamchi sifatida foydalanishi, talabalar esa shaxsiy rivojlanish platformasi sifatida ko'rishi mumkin. Natijada, til o'rganish jarayonining samaradorligi oshishi va talabalar chet tilda erkin, mazmunli muloqot qilish ko'nikmalarini izchil mustahkamlashlari ta'minlanadi.

Xulosa

Yuqoridagi tadqiqot va tajribalar asosida aytish mumkinki, “Easy English” mobil ilovasi chet tilni o'rganishda zamonaviy, interaktiv va samarali vosita sifatida katta ahamiyatga ega. Ilova talabalarning nutqiy kompetensiyalarini real hayotiy vaziyatlar orqali rivojlantirishga, shuningdek, ularning lug'at boyligini oshirish va muloqotga kirishish qobiliyatlarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bosqichma-bosqich yondashuv orqali talabalarning receptive (tinglab tushunish va o‘qish) hamda productive (gapirish va yozish) ko‘nikmalari izchil ravishda rivojlantiriladi. Matn, audio, rasm va topshiriqlarga asoslangan materiallar talabalarga real nutqiy vaziyatlarni simulyatsiya qilishda yordam beradi va ularni muloqotga tayyorlaydi. Krashenning “Input Theory” konsepsiyasiga asoslanib, ilovadagi materiallar va topshiriqlar talabalar uchun tushunarli va qiziqarli bo‘lish bilan birga ularning hozirgi bilim darajasidan biroz yuqori darajada bo‘lib, yangi bilimlarni samarali o‘zlashtirish imkonini beradi.

Bunday yondashuv o‘quv jarayonini tabiiy va stresssiz holatda tashkil etishga yordam berib, talabalar motivatsiyasini oshiradi va ularni chet tilda erkin muloqot qilishga undaydi. Natijada, “Easy English” ilovasi nafaqat o‘qituvchilar uchun metodik yordamchi, balki talabalar uchun shaxsiy rivojlanish platformasi sifatida ham muhim rol o‘ynaydi. Ushbu innovatsion vosita orqali talabalarning tilni amaliy qo‘llash va muloqot qilish ko‘nikmalari mustahkamlanadi, bu esa ularning chet tilni o‘rganish jarayonidagi muvaffaqiyatiga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro‘yxati

1. Jalolov J. J., Bakhranova M. A. On using background knowledge in teaching/learning foreign language. – 2022.
2. Khakimjonovna B. P. Development of coherent speech of students of technical universities in english language education process //European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol. – 2020. – T. 8. – №. 11.
3. Sanchez A. The task-based approach in language teaching //International Journal of English Studies. – 2004. – T. 4. – №. 1. – C. 39-71.
4. Littlewood W. The task-based approach: Some questions and suggestions //ELT journal. – 2004. – T. 58. – №. 4. – C. 319-326.
5. Shakirdjanovna A. G. TALABALARGA CHET TILINI O ‘QITISHDA MUSTAQIL ISHLASH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILOVALARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI //ANALYSIS OF

MODERN SCIENCE AND INNOVATION. – 2024. – Т. 1. – №. 2. – С. 326-329.

6. Olloyor o'g'li A. B. et al. TA'LIMDA MOBIL ILOVALARNING O 'RNI //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2023. – Т. 17. – №. 3. – С. 34-40.